

ПОКАЗНИКИ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АКТИВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті автор проводить теоретичне дослідження показників становлення професійної активності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Висвітлюється роль даного процесу і аналізуються показники активності у період професійного навчання студента.

***Ключові слова:** активність, професійна активність, показники професійної активності.*

В статье автором проводится теоретическое исследование показателей становления профессиональной активности будущего учителя музыкального искусства. Обосновывается роль данного процесса и анализируются показатели активности в период профессионального обучения студента.

***Ключевые слова:** активность, профессиональная активность, показатели профессиональной активности.*

The paper deals with theoretical study of the aspects of professional activity development of music teachers. It analyses the role of this produces and the indicators of activity in the process of professional learning.

***Keywords:** activity, professional activity, the indicators of professional.*

Постановка проблеми. Сучасні умови розвитку суспільства потребують підготовки кваліфікованого вчителя музичного мистецтва, а саме бажання опанування ним того обсягу інформації, котра впливатиме на професійність особистості. Без включення у власну діяльність професійної активності педагог не зможе здобути високого рівня знань і самореалізуватися в сфері обраної діяльності. Музичне мистецтво є досить особливим видом інтелектуальної діяльності особистості, в якій виявляються, як високі, так і низькі рівні майстерності майбутніх спеціалістів, а це означає, що педагоги – музиканти перш за все повинні направляти власну активність в процес навчання. Успіх вирішення даної проблеми розглядається в показниках становлення професійної активності, які формуються і розвиваються в процесі особистого творчого відношення суб'єкта до професійної діяльності та в період професійного самовираження майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Проблема професійної активності є досить актуальною як в педагогіці, так і в психології. Одним із провідних принципів психології є принцип зв'язку зовнішніх, практичних і внутрішніх принципів, розумових процесів діяльності (Л. Виготський, Б. Теплов, С. Рубінштейн та ін.).

В повній мірі професійна активність майбутнього спеціаліста проявляється в ході здійснення педагогічної діяльності, але передумови і окремі її сторони формуються в період професійного навчання (Т. Шамова, Р. Нізамов, І. Лернер).

Мета статті полягає в тому, щоб теоретично проаналізувати і охарактеризувати сутність показників становлення професійної активності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Для учбового процесу вищої школи глобальним є з'ясування того, які мотиви спрямовують професійну активність. Багато відомих психологів й педагогів розглядали дане питання у власних дослідженнях, а саме: С. Архангельський, Ю. Бабанський, М. Д'яченко, М. Краснов, Л. Кудрявцев та ін.

На думку Ю. Бабанського, на відміну від навчання в загальноосвітній школі, підготовка спеціалістів в умовах вищого навчального закладу будуватиметься на основі принципу «монотехнізму»: у вузі готують не спеціалістів взагалі, а конкретних спеціалістів [3].

На думку С. Архангельського, мотивація пізнавальної діяльності характеризує відношення людини до того чи іншого прояву реальності і пов'язана з виникненням потреб до пізнання через формування професійної активності. Інтерес є вираженням спрямованої свідомості людини, в залежності від рівня прояву в ній взаємопов'язаних систем відображення реальності. Якщо такий взаємозв'язок існує, то процес пізнання працює на професійність і активно проявляється, а якщо він порушується, то інтерес до навчання слабшає, а потім і зовсім може зникнути [2]. На основі цього впливає, що майбутній вчитель музичного мистецтва повинен проявляти

інтерес до обраної професії, любити її, розуміти необхідність оволодіння всіма дисциплінами, видами підготовки, котрі впливають на показники становлення професійної активності особистості.

Розглянемо показники становлення професійної активності майбутнього спеціаліста, їх особливості і вплив на сферу обраної діяльності суб'єкта з точки зору наукової літератури. Саме вони представляють фундамент високого рівня професійної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

За С. Єгоровою, першим показником професійної активності є **усвідомлення студентами професійної спрямованості своєї учбової діяльності**. Він оснований на прояві особистісно – смислового відношення до розумових і практичних дій, здійснюючого в процесі навчання. Для становлення своєї професійної майстерності, говорить автор, – «майбутні педагоги повинні з'ясувати роль набутих спеціальних знань і вмінь, розкрити для себе їх «двоєкий зміст» і їх значення для педагогічної професії. В свою чергу, наявність професійної активності впливає на більш успішне виконання поставлених художньо – пізнавальних задач особистості, на здібність аналізувати різноманітні проблемні ситуації, які виникають в період педагогічного процесу» [5].

Розвиток професійної активності веде за собою її вдалий прояв в музичній діяльності. Виконавець зможе яскраво продемонструвати музичний твір, якщо застосує у підготовці до виконання, власну професійну активність. На основі чого, ми побачимо підвищення рівня інтелектуальних і емоційно – вольових сторін у майбутнього вчителя музичного мистецтва. Цей процес забезпечить саморозвиток суб'єкта, стійкий інтерес до отримання знань, подолання ним проблемних ситуацій для самоствердження в обраній професії.

Другим показником прояву професійної активності майбутніми спеціалістами є **самостійність**. Дана проблема досліджувалась відомими психологами: О. Леонтьєвим, Л. Рубінштейном, Б. Тепловим і педагогами: Ю. Бабанським, І. Лернером та ін., які розглядали самостійність не тільки як властивість, якість, рису особистості, але і як загальний тип життєдіяльності людини, котра характеризує її відношення до дійсності.

На нашу думку, самостійність – це головна і необхідна умова розвитку професійної активності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Без неї особистість не зможе повноцінно проявити себе в учбово – виховному процесі і досягнути значного успіху в професійній діяльності.

На думку С. Єгорової, самостійність, будучи показником професійної активності, завжди проявляється в індивідуальній формі. Вона тісно пов'язана з такою особистісною формою прояву активності як ініціативність. «Ініціатива з'являється перш за все в прагненні виконати нові, більш складні задачі без вказівок педагога. Бажання досягти в учбовій діяльності найвищого результату сприяє ефективному оволодінню новими

знаннями, вміннями, навичками в рамках учбової діяльності, а також за її межами» [5].

В професійній діяльності майбутніх вчителів музичного мистецтва ініціатива проявляється в бажанні реалізації власних інтелектуальних, творчих здібностей, можливості вираження свого багажу знань, вмінь і навичок та звичайно ж у високому рівні показнику професійності, її успіху в діяльності суб'єкта.

Наступним показником професійної активності виступає **професійно-педагогічна рефлексія**, яка веде за собою високий рівень професійної діяльності особистості, а це є власне творче відношення суб'єкта до професійної діяльності. Одним із параметрів цього відношення є **особистісно-творча позиція**.

Професійно – педагогічна рефлексія, в нашому випадку, виступає категорією, яка в широкому значенні є процесом самопізнання, розмірковування індивіда про те, що відбувається в його особистісній свідомості.

С. Єгорова зазначає, що у майбутнього вчителя, в тому числі і педагога – музиканта, який володіє рефлексивними здібностями, професійна активність не тільки зростає, але приймає ще більш усвідомлений, цілеспрямований характер. «При гармонічному поєднанні рефлексії як «зовнішніх», так і «внутрішніх» факторів її діяльності, можна говорити про достатній рівень прояву даної особливості» [5].

Відомі вчені – психологи зазначають, що особистісно – творча позиція – це відносна стабільна система, в якій встановлені визначені цілі і норми, а також способи поставлених професійно – значимих задач. В цій системі знаходять своє відображення соціальні цінності, особистісні потреби та ідеали.

На нашу думку, кожна людина спроможна самостійно обирати власний професійний шлях, в якому послідовно відстоюватиме особистісну позицію і яку потім вдало проявить в професійно – практичній діяльності, завдяки показникам становлення професійної активності.

Висновок. Отже, зазначимо, що завдяки показникам становлення професійної активності, які розвиваються і здобувають значне місце в діяльності суб'єкта, майбутній вчитель музичного мистецтва здобуде якісну професійну кваліфікацію, якщо в процесі навчання проявить свої здібності й можливості, самостійно обере особистісну позицію, яку відстоюватиме в період реалізації поставлених задач, а згодом направить її в русло професійної діяльності.

Література

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности / К. А. Абульханова-Славская. – М.: Наука, 1980. – 334 с.
2. Архангельский С. И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы / С. И. Архангельский. – М.: Высшая школа, 1980.- 369 с.
3. Бабанський Ю. К. Педагогика высшей школы / Ю. К. Бабанський. – Ростов-на-Дону: Изд-во рост. ун-та, 1972. – 121 с.

4. Буряк В. К. Педагогічна культура: теоретико-методологічний аспект / В. К. Буряк. – К.: Деміург, 2005. – 228 с.
5. Егорова С. В. Развитие исполнительской активности будущего учителя музыки в процессе его фортепианной подготовки: дис.... канд. пед. наук: 13.00.02 / С. В. Егорова. – Москва, 1998.

Стаття надійшла до редакції 21.04.2011 р.